

04.01.2021

SİRKÜLER
2021/01**KONU : Dönem Sonu İşlemleri İle İlgili Hatırlatmalar**

Bu sirkülerimizde dönem sonu işlemlerine ilişkin hatırlatmalara yer vermiş bulunmaktayız.

Bildiğiniz üzere Gelir ve Kurumlar vergisi mükelleflerinin 2020 vergilendirme dönemine ilişkin olarak vermeleri gereken gelir ve kurumlar vergisi beyannamelerinde beyan etmeleri gereken vergi matrahlarını doğru hesaplayabilmeleri, dönem sonu işlemlerinin doğru bir şekilde yapılmasına bağlıdır.

Dönem sonu işlemleri; belli bir tarih itibarıyla işletmenin mali tablolarını hazırlamaya ve bu mali tablolarda yer alacak bilgilerin gerçekliğini ve doğruluğunu tespit etmeye yönelik işlemler olarak tanımlanmaktadır. Aşağıdaki bölümlerde buna yönelik açıklamalara yer verilecektir.

Tespit ve değerlendirilmesi yapılacak hususlar;

- 1-Kasa
- 2-Alınan Çekler
- 3-Bankalar
- 4-Değersiz alacaklar
- 5-Şüpheli alacaklar
- 6-Alacak-borç senetleri reeskontu
- 7-Dönem sonu stok sayım farkları
- 8-Amortisman uygulamalarına ilişkin notlar
- 9-Vergi ve diğer yasal yükümlülükler karşılıkları
- 10-Dönem sonu kapanış işlemleri
- 11-Diğer Hususlar

Hesaplara İlişkin Açıklamalar:**1- KASA****a)Kasa Farklarının Değerlemesi**

Dönem sonu itibarıyla kasa sayımı yapılarak tutanağa geçirilir. Fiili sayımla kaydi durum karşılaştırılır. Kasa hesabının borcu ile alacağı arasındaki fark “kasa mevcudunu” verir.

İşletmede, dönem içinde veya yıl sonu sayımında kasa fazlalığı veya noksanı ortaya çıkmışsa, bu tutarlar ilgili düzenleyici hesaplara alınmak suretiyle dönem sonunda kapatılması gerekir.

Kasadan para çalınması, normal ticari faaliyet sonucu ortaya çıkan bir zarar olmadığı için, bu şekilde ortaya çıkan kasa noksanlıklarının kanunen kabul edilmeyen gider olarak değerlendirilmesi ve ticari kardan mali kara geçişte, ticari kara ilave edilmesi gerekir. Sebebi bulunamayan kasa fazlalıklarının da gelir hesaplarına intikali sağlanmalıdır.

b)Kasadaki yabancı paraların değerlendirilmesi

Kasadaki TL mevcudu, itibari değer ile, yabancı paralar ise VUK 130 nolu tebliğ gereği T.C. Merkez Bankasının ilan ettiği efektif alış kurları ile değerlendirilir.

c) Kasa Bakiyesinin Büyük Meblağlarda Olması

Kasa hesabının yüksek meblağlarda seyretmesi halinde, kasanın ortaklar tarafından kullanıldığı düşünülür. Bu nedenlerle yıl içinde kullanılan kasa hesabı için dönem sonu itibariyle adat faizi hesaplanması ve faizin gelir hesaplarına intikali sağlanmalıdır.

2-ALINAN ÇEKLER

Dönem sonunda, 4 sıra nolu Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliği'nde çeklere ilişkin olarak düzenlenen özün önceliği kuralı gereği çeklerin, alacak senetleri hesabına alınması gerekmektedir.

3-BANKALAR

Bankaların dönem sonu mevcutları banka ekstreleri ile uyumlu olmalıdır. Bankalardaki TL mevcutları mukayyet değerle, Döviz cinsinden mevduatlar ise Maliye Bakanlığınca belirlenen döviz kuru ile değerlendirilir.

Dönem sonu itibariyle vadeli mevduatlara tahakkuk eden kıst dönem faiz gelirleri hesaplanarak, gelir hesaplarında muhasebeleştirilmesi gereklidir.

4-DEĞERSİZ ALACAKLAR

VUK 322. md. Göre “ kazai bir hükme veya kanaat getirici bir vesikaya göre artık tahsiline imkan kalmayan alacaklar değersiz alacaktır.

Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve kayıtlı değerleri ile zarara geçirilerek yok edilirler.

Kanunun uygulamasında alacağın değersiz sayılması için kazai hükümle kastedilen mahkeme kararıdır.

Kanaat verici vesika ise,mahkeme tarafından verilmiş borçlu hakkındaki:

- 1- Gaiplik kararı,
 - 2- İcra takibatına ait dosyanın işlemden kaldırıldığını gösteren icra memurluğu yazısı,
 - 3- Borçlunun ölümü ve mirasçılarının bulunmadığını kanıtlayan resmi soruşturma belgesi,
 - 4- Ticaret Mahkemesi tarafından borçlu hakkında verilmiş bulunan iflas kararı ,
- gibi belgelerdir.

Değersiz hale gelen alacaklar, değersiz hale geldikleri yıl kayıtlı değerleri ile zarara geçirilerek yok edilirler.

Borçlu ile konkordato anlaşması yapılmış ise konkordato dışı kalan alacak kısmı değersiz alacak addolunur.

5-ŞÜPHELİ ALACAKLAR

VUK 323. md. göre ticari veya zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartı ile ;

-Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar,

-Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan alacaklar,
şüpheli alacak sayılır.

Şüpheli hale gelen alacaklar için değerlendirme gününde tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir. Teminatlı alacaklarda karşılık, alacağın teminatsız kısmı için ayrılır.

6-ALACAK-BORÇ SENETLERİ REESKONTU

Reeskont işlemi, VUK 280. md. göre vadesi gelmemiş senede bağlı alacaklar için ihtiyari olarak değerlendirme günü kıymetine irca olunabilir.

Ancak, bankalar ve sigorta şirketleri tüm alacak ve borç senetlerini reeskonta tabi tutmak zorundadırlar.

7-DÖNEM SONU STOK

İşletmeler dönem sonlarında stoklarının fiili envanterini kaydi envanteri ile karşılaştırmak suretiyle farklılıkları tespit eder. Farklılık bulunması halinde 197 ve 397 nolu hesaplar kullanılarak kaydi envanter ile fiili envanter düzeltilmesi yapılır. Geçici vergi dönemlerinde kaydi envanter sonuçları esas alınabilmekte, bilanço gününde ise fiili envanter sonuçları esas alınmalıdır.

Stoklar maliyet bedeline göre değerlendirilir.(VUK 274. Md). Stoklar Fiili maliyet yöntemine göre tespit edilemiyor ise, ağırlıklı ortalama maliyet yöntemi kullanılabilir.

Sebebi bulunamayan stok sayım noksanına ilişkin KDV'nin ve noksan tutarının KV. Matrahının tespitinde Kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınacağı tabidir.

VUK 274 md. göre maliyet bedeline nazaran değerlendirme günündeki satış bedelleri %10 ve daha fazla düşüklük gösteren stoklar , VUK 267. Md.2. sırasındaki usul hariç olmak üzere emsal bedeli ile değerlendirilir.

8-AMORTİSMANA TABİ DURAN VARLIKLAR DÖNEM SONU ÇALIŞMALARI

İşletmede bir yıldan fazla kullanılan ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan gayrimenkullerle 269'uncu madde gereğince gayrimenkul gibi değerlendirilen iktisadi kıymetlerin, alet, edavat, mefruşat, demirbaş ve sinema filmlerinin birinci kısımdaki esaslara göre tespit edilen değerinin bu Kanun hükümlerine göre yok edilmesi amortisman mevzuunu teşkil eder. (VUK 313 md.)

VUK 313 md. yer aldığı üzere değeri 01.01.2021'den itibaren 1.500, -TL aşmayan peştemallıklar ile işletmede kullanılan ve değeri 01.01.2021'den itibaren 1.500 -TL aşmayan alet, edevat, mefruşat ve demirbaşlar amortismanına tabi tutulmayarak doğrudan doğruya gider yazılabilir. İktisadi ve teknik bakımdan bütünlük arz edenlerde bu had topluca dikkate alınır.

-Amortisman Süresi

Amortisman süresi, kıymetlerin aktife girdiği yıldan başlar. Bu sürenin yıl olarak hesaplanması için (1) rakamı mükellefçe uygulanan nispete bölünür.

Faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları binek otomobilleri hariç olmak üzere, işletmelere ait binek otomobillerinin aktive girdiği hesap dönemi için ay kesri tam ay sayılmak suretiyle kalan ay süresi kadar amortisman ayrılır. Amortisman ayrılmayan süreye isabet eden bakiye değer, itfa süresinin son yılında tamamen yok edilir.

Her yılın amortismanı ancak o yıla ait değerlemede nazara alınabilir. Amortismanın herhangi bir yıl yapılmamasından veya ilk uygulanan nispetten düşük bir hadle yapılmasından dolayı amortisman süresi uzatılamaz.

-Amortisman Yöntemi Değişiklikleri

Başlangıçta azalan bakiyeler yöntemini seçenler için daha sonra normal yöntemle geçmelerinde yasa açısından herhangi bir sakınca yoktur. Ancak, normal usulden azalan bakiyeler usulüne geçiş yasaklanmıştır.

- Yenileme Fonu

VUK 328. Md. ile bir vergi avantajı olarak yenileme fonu düzenlenmiştir.

Amortismanı tabi iktisadi kıymetlerin satılması halinde alınan bedel ile bunların envanter defterinde kayıtlı değerleri arasındaki fark kar ve zarar hesabına geçirilir. İşletme hesabı esasında defter tutan mükelleflerle, serbest meslek kazanç defteri tutan mükellefler bu farkı defterlerinde hasılat veya gider kaydederler. Amortisman ayrılmış olanların değeri ayrılmış amortismanlar düşüldükten sonra kalan meblağdır.

Devir ve trampa satış hükmündedir. Şu kadar ki, satılan iktisadi kıymetlerin yenilenmesi, işin mahiyetine göre zaruri bulunur veya bu hususta işletmeyi idare edenlerce karar verilmiş ve teşebbüse geçilmiş olursa bu takdirde, satıştan tahassül eden kar, yenileme giderlerini karşılamak üzere, pasifte geçici bir hesapta azami üç yıl süre ile tutulabilir. Her ne sebeple olursa olsun bu süre içinde kullanılmamış olan karlar üçüncü yılın vergi matrahına eklenir. Üç yıldan önce işin terki, devri veya işletmenin tasfiyesi halinde bu karlar o yılın matrahına eklenir.

Yukarıdaki esaslar dahilinde yeni değerlerin iktisabında kullanılan kar, yeni değerler üzerinden bu kanun hükümlerine göre ayrılacak amortismanlara mahsup edilir. Bu mahsup tamamlandıktan sonra itfa edilmemiş olarak kalan değerlerin amortismanına devam olunur.

-Binek Araç Gider Ve Amortisman Kısıtlaması

7194 sayılı Kanun gereği, yıl içinde alınan binek otomobilleri için kıst amortisman uygulamasına ve gider kısıtlamasına dikkat edilmelidir.

Bu Kanunun 13 üncü ve 14 üncü maddeleriyle, Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı ve 68 inci maddelerinde yapılan değişiklikler ile işletmelerin **kiraladıkları veya iktisap ettikleri binek otomobillerin giderlerinin vergi matrahının tespitinde indiriminde** kısıtlamalara gidilmiştir. Buna göre;

Özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi hariç ilk iktisap **bedeli 160.000 TL'yi**, söz konusu vergilerin maliyet bedeline eklendiği veya binek otomobilin ikinci el olarak iktisap edildiği hallerde, **amortismanı tabi tutarı 300.000 TL'yi** aşan binek otomobillerinin her birine ilişkin ayrılan **amortismanın en fazla bu tutarlara isabet eden kısmının**, ticari kazancın tespitinde gider olarak dikkate alınabilmesi yönünde düzenleme yapılmıştır. Buna göre, yukarıda yer alan tutarları aşan kısımların KKEG olarak dikkate alınması gerekecektir.

9-YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM İŞLERİ

Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat (dekapaj işleri de inşaat işi sayılır) ve onarma işlerinde kar veya zarar **işin bittiği yıl kati olarak tespit edilir** ve tamamı o yılın geliri sayılarak, o yıl beyannamesinde gösterilir.

İnşaat ve onarma işlerinde geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde **geçici kabulün** yapıldığını gösteren tutanağın idarece **onaylandığı tarih**; diğer hallerde işin fiilen tamamlandığı veya fiilen bırakıldığı tarih bitim tarihi olarak kabul edilir.

10-VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER KARŞILIKLARI

İşletmelerin cari dönemde elde ettiği dönem karı üzerinden hesaplanan kurumlar vergisi 691 hesaba alınır, 370 hesapla karşılıklı çalışır. Geçici vergi dönemleri itibarıyla 193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar hesabında toplanan geçici vergiler 371 Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükler hesabı ile kapatılır. Bu vergi, kurumlar vergisinin tahakkuk ettirilmesi ile kapatılır.

11-DÖNEM SONU KAPANIŞ İŞLEMLERİ

Maliyet hesaplarında bulunan giderler hesap dönemi sonunda yansıtma hesapları yolu ile ilgili gelir tablosu hesaplarına yansıtılır.

Yıllık beyannameye eklenmek üzere, yıl içinde kesinti yolu ile ödenen vergilerle ilgili olarak, kesintiyi yapan kurum ve kuruluşlardan yazılar alınmalıdır.

12-DİĞER HUSUSLAR

-Yapılan bağış ve yardımların gider yazılması yerine, yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamesinde beyan edilen gelirden indirilmesi esası getirilmiş olduğu hususu dikkate alınmalı ve buna göre bağış ve yardımların tamamı önce kanunen kabul edilmeyen gider olarak beyanname üzerinde kazanca eklenmeli ve daha sonra gelirden indirilecek bağış ve yardımların tutarı kazancın %5'ine (kalkınmada öncelikli yörelerde %10'una) kadar olan kısmı hesaplanarak beyannamede ayrıca gösterilmek suretiyle kazançtan indirilmelidir.

- Diğer kanunen kabul edilmeyen giderler tespit edilerek beyannamede kurum kazancına eklenmesi unutulmamalıdır.

- Serbest bölgelerden elde edilen gelirlerin istisna olarak dikkate alınması sağlanmalıdır.

- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında elde edilen kazançların kurumlar vergisinden istisna olduğu unutulmamalıdır.

- Kurumlar Vergisi Kanununun 5, 5/A ve 5/B maddeleri kapsamında kurumlar vergisinden istisna edilen varsa aşağıda belirtilen kazançlar tespit edilerek kurum kazancından indirilmesi sağlanmalıdır.

- Tam mükellef kurumlardan elde edilen iştirak kazançları,
- Dar mükellef kurumlardan elde edilen iştirak kazançları,
- Yurt dışı iştirak hisselerinin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar,
- Emisyon primleri,
- Yurtdışı inşaat ve onarım işleri ile teknik hizmetlerden sağlanan kazançlar,
- Portföy ve fon işletme kazançları,

- g. Gayrimenkul satış kazançlarının %50'i ve iştirak satışları kazançlarının %75'i,
- h. Banka borçlarının ödenmesinde kullanılan gayrimenkul ve iştirak hisseleri satış kazançları,
- ı. Bankaların, finansal kiralama veya finansman şirketlerinin alacak karşılığında elde ettikleri gayrimenkullerin satışından sağlanan kazançların %50'i, gayrimenkul dışındaki değerlerin satışında doğan kazançları %75'i,
- i. Eğitim kazançları,
- j. Rehabilitasyon merkezlerinin işletilmesinden sağlanan kazançlar,
- k. Kooperatiflerin ortakları için hesapladıkları risturnlar,
- l. Her türlü taşınır ve taşınmaz malların 6361 sayılı Kanun kapsamında geri kiralama amacıyla ve sözleşme sonunda geri alınması şartıyla, kurumlar tarafından finansal kirama şirketleri, katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarına satışından doğan kazançlar ve bu kurumlarca söz konusu varlıkların devralındığı kuruma kira süresi sonunda devrinden doğan kazançlar,
- m. Her türlü varlık ve hakların, kaynak kuruluşlarca, kira sertifikası ihracı amacıyla ve sözleşme sonunda geri alınması şartıyla varlık kiralama şirketlerine satışı ile varlık kiralama şirketlerince bu varlıkların devralındığı kuruma satışından doğan kazançlar,
- n. Yabancı fon kazançları,
- o. Sınai mülkiyet hakları.

- Örtülü sermayeye ilişkin faiz ve benzeri ödemeler ile örtülü yoldan dağıtılan kazançlar bir yandan kanunen kabul edilmeyen gider olması yanında, diğer yandan bu ödemeler hesap döneminin son günü itibariyle dağıtılmış kâr payı sayıldığı hususu unutulmamalı ve ödenen bu tutarlar brütleştirilmek suretiyle üzerinden kâr dağıtımına ilişkin %15 oranında yapılacak vergi kesintisine ilişkin muhtasar beyannamenin 26.01.2021 tarihine kadar verilmesi ve kesilen verginin 26.01.2021 günü akşamına kadar ödenmesi sağlanmalıdır.

- 2020 yılı kurum kazancı üzerinde %22 oranında kurumlar vergi hesaplanması gerektiği unutulmaması yanı sıra; 15.6.2012 tarih ve 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'a uygun yeni veya tevzi yatırım yapanlar bahsi geçen kararnamenin 15 inci maddesi uyarınca indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanmayı gözden kaçırmamalıdır.

- Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 121 inci maddesinde yer alan koşulların varlığının sağlanmış olduğu kontrol edilerek, %5 oranında vergi indirimi uygulamasından yararlanılması unutulmamalıdır.

İyi dileklerimizle,

SER DFK YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.